

постановки звуків мовлення, формування навиків усвідомленого контролю за вимовою фонем та формування повного контролю за вимовою фонем. Кожен з визначених етапів діти проходять у своєму індивідуальному темпі, а тому і переважно робота по постановці звуків мовлення переважно організовується і проводиться індивідуально. Виключення становить лише робота на четвертому, завершальному етапі, яку рекомендовано організувати і проводити фронтально.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ефименкова Л.Н. Коррекция звуков речи у детей: Кн. для логопеда. – М.: Просвещение, 1987. – 200с.
2. Правдина О.В. Логопедия. Учеб. Пособие для дефектолог. фак. пед. вузов. – М.: Просвещение, 1969. – 310с.
3. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей. – 3-є видання, доповнене. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 160 с.
4. Шеремет М.К., Ревуцька О.В. Логопедія (корекційна робота при дислалії): Навчальний посібник. – К. 2009., 244с.
5. Хрестоматия по логопедии (извлечения и тексты): Учебное пособие для студентов высших и средних специальных педагогических учебных заведений: В 2 тт. Т. I/ Под ред. Л.С. Волковой и В.И. Селивёрстова. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 560с.

УДК 372.05.32

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО КОМПЛЕКСНОГО ОБСТЕЖЕННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ-ДИЗАРТРИКАМИ

Галущенко В.І.

У статті визначено особливості взаємодії фахівців педагогічного та лікувально-медичного профілю під час обстеження дітей з дизартрією з метою удосконалення діагностики та планування корекційно-реабілітаційної роботи з дітьми-логопатами.

В статье определены особенности взаимодействия специалистов-педагогов и специалистов лечебно-медицинского профиля при обследовании детей с дизартрией, задачи которой – усовершенствование диагностики и планирования коррекционно-реабилитационной работы с детьми-логопатами.

In the article the features of interaction between experts and educators and medical professionals medical profile during the examination of children with dysarthria, whose mission - improving the planning and diagnostiki correctional and rehabilitation of children with lalopathy.

Ключеві слова: обстеження, діагностика, корекційна робота, взаємодія фахівців.

Ключевые слова: обследование, диагностика, коррекционная работа, взаимосвязь специалистов.

Keywords: examination, diagnosis, remedial work, the relationship experts.

В останні роки спостерігається зростання кількості дітей з мовленнєвими порушеннями різного генезу. [М.Шеремет, В.Тарасун, С.Конопляста, Р.Белова-Давід, Л.Лопатіна]. Це пояснюється цілим рядом причин, серед яких - погіршення якості життя, недостатня увага з боку батьків, обмеження педагогічних можливостей, збільшення народжуваності в різних групах ризику, зростання шкідливих впливів навколишнього середовища.

На якісно новий рівень піднялася лікувально-педагогічна діагностика, методи і прийоми якої дозволяють виявляти і діагностувати мовленнєву патологію в структурі синдромальних розладів, вроджених вад розвитку, порушень і затримок психічного розвитку [М.Поваляева].

На даний момент мовленнєва терапія здатна запропонувати принципово нові підходи до корекції мовленнєвих порушень, спираючись при цьому не тільки на досягнення педагогічної науки і практики, а й на тісну співпрацю з фахівцями медичного профілю [В.Бусова, 2001].

Діагностика патології повинна проводитися методом комплексного обстеження дитини фахівцями професійної команди, до якої входять, крім логопеда, невропатолог, психіатр, сурдолог, психолог, масажист. Логопед, організовуючи обстеження мовлення, користується матеріалами не тільки протоколу огляду дитини, який фіксує мовленнєвий розвиток, а й об'єктивними показниками досліджень мозку, слухової функції, нервової системи, піднебінно-глоткового апарату - тобто вивчає електроенцефалографічні дані, висновки з ультразвукового дослідження мозку і хребта, аудіометричні дослідження слуху, ендоскопічного дослідження глотки і гортані, анамнестичні дані та дані неврологічних висновків фахівців.

Однією з актуальних проблем корекційної педагогіки в Україні є проблема корекції мовленнєвих розладів у дітей з різними порушеннями психофізичного та інтелектуального розвитку. На сьогодні констатується стійке збільшення кількості дітей, у яких мовленнєвий розлад пов'язаний з органічним ураженням ЦНС. В основі даних порушень, як відзначається багатьма дослідниками [Л.Бадалян, Л.Виготський, О.Лурія, О.Корнев], лежить

однаковий патогенетичний механізм у вигляді затримки дозрівання різних відділів нервової системи. До таких порушень відноситься дизартрія, корекція якої має важливе медико-педагогічне і соціальне значення.

Дизартрія - це симптом органічного ушкодження головного мозку, тих його відділів, що забезпечують мовнорухові програми. Це важкий розлад усієї мовленнєвої діяльності. [С.Архіпова, Є.Мастюкова, М.Іполітова, І.Панченко, К.Семенова, Л.Данілова, М.Єйдінова].

На даний момент спостерігається збільшення кількості логопатів з діагнозом «дизартрія», у структурі порушення якого визначається змішана клінічна симптоматика, що представляє значні труднощі правильного діагностування та планування подальшої корекційної роботи. Всі ці фактори вказують на необхідність ретельного аналізу та вдосконалення системи обстеження як першої найважливішої ланки у структурі реабілітаційно-

Під час корекції мовленнєвої терапії логопеди ефективно використовують дані об'єктивних досліджень, які враховують під час організації програм мовленнєвої реабілітації дітей та складання індивідуальної карти розвитку дитини з порушенням мовлення. Логопед працює у складі професійної команди, функціонування якої базується на єдності і взаємозумовленості заходів лікувально-корекційного впливу і застосуванні новітніх технологій.

Адекватні методи, організаційні форми роботи з дітьми, що мають дизартрію та інші важкі мовленнєві розлади, цілеспрямований вплив на дітей сприяють подоланню у дітей з дизартрією мовленнєвих дефектів [М.Поваляєва, Я.Кузнєцова].

Саме тому сьогодні, говорячи про роботу з дітьми-логопатами, не можливо розглядати тільки діяльність логопеда. Для того, щоб усунути мовленнєві порушення та сформувати усно-мовленнєву базу, необхідна взаємодія всіх учасників педагогічного процесу, де ведуча і координуюча роль належить вчителю-логопеду.

Успіх корекційної роботи в логопедичних групах спеціалізованого навчального закладу для дітей з важкими порушеннями мовлення визначається суворю, продуманою системою, суть якої полягає в логопедизації всього навчально-виховного процесу, всього життя і діяльності дітей.

Діяльності логопеда притаманні досить широкі та різноманітні функції:

- діагностична;
- профілактична;
- корекційно-методична;
- організаційно-методична;
- організаційно-планування;
- консультативна;
- контролюючо-оцінювана.

Взаємодія вчителя-логопеда з фахівцями СДНЗ здійснюється в наступному:

- *логопед і психолог* (психологічна діагностика, студія спілкування, психологічна корекція, визначення психологічного навантаження, підготовка консилиумів, психофізичний тренаж, відмежування психологічного розладу від психопатичних станів, розладів емоційно-вольової сфери, консультація батьків за результатами діагностичного обстеження);

- *логопед та вихователь* (педагогічна діагностика, складання та реалізація індивідуальних карт розвитку, реалізація освітніх програм, розвиток пізнавального інтересу і спостережливості, участь у обговоренні та плануванні «зони найближчого розвитку дитини»);

- *логопед і методист* (допомога в організації взаємодії, координаційне функціонування, відстеження результатів, аналіз);

- *логопед і медичні працівники* (медичне обстеження дітей, визначення навантаження на кожну дитину, оздоровчий та синдромологічний спеціалізований масаж, ретельний аналіз наявної патологічної симптоматики та облік медичних заходів, медикаментозної терапії і т.інш., підготовка консилиумів);

- *логопед та музичний керівник* (педагогічна діагностика, логоритміки, музично-мовленнєві заняття, музично-мовленнєві ігри, тренінг релаксації в умовах публічності, тренаж пальців, вправи на розвиток дикції, театралізовані ігри, вправи на розвиток пластики рухів, індивідуальне планування «вокальної терапії»);

- *логопед та інструктор з ЛФК* (педагогічна діагностика, рухлива активність, дихальна гімнастика, мовленнєві навантаження, дрібна моторика, координація руху, відпрацьовування ведучих напрямків корекційної роботи за обліком спастичного, паретичного стану м'язів);

- *логопед і арт-педагог* (загальний тематичний план, розвиток дрібної моторики рук, пальчикова гімнастика, мовленнєві навантаження, виявлення і розвиток художніх особливостей дітей, характер виконання завдань з художньої творчості за обліком наявних порушень (недостатність кистьового захоплення, скандованість рухів пальців рук, недостатність зорово-просторового орієнтування);

Як показує практика, для повноцінного мовленнєвого розвитку дітей-логопатів необхідна тісна взаємодія фахівців з сім'єю:

- логопед – батьки (аргументоване направлення на консультацію до фахівців-лікарів; звертання уваги батьків на можливі ускладнення в процесі корекційного навчання; роз'яснення прийомів роботи з дитиною; виконання артикуляційної, мімічної гімнастики, розвиток дрібної моторики закріплення поставлених звуків і т. інш.).

Усі зусилля логопеда і фахівців спеціального дошкільного закладу максимально сконцентровані на основній проблемі корекції мовлення, яка вирішує наступні завдання:

- визначення адекватних реабілітаційних заходів, спрямованих на корекцію психо-мовленнєвого розвитку дитини за обліком рекомендацій фахівців-лікарів та фахівців-педагогів;
- створення єдиного корекційно-освітнього процесу;
- обладнання предметно-розвиваючого середовища, стимулюючої мовленнєвий і особистісний розвиток дитини;
- розширення інтеграційних зв'язків, об'єднання зусиль педагогів, медиків, дітей та батьків з метою корекції мовленнєвих порушень;
- пропаганда логопедичних знань серед батьків та дітей.

Правильна організація дитячого колективу, чітке проведення режимних моментів надають позитивну дію на фізичний і психічний стан дитини і, отже, на стан його мовлення.

На підставі принципу комплексності корекційно-педагогічної та психолого-логопедичної роботи реалізується кінцевий результат корекційного впливу - усунення мовленнєвих недоліків дітей-логопатів.

Мультидисциплінарний підхід забезпечує перспективно поступальний розвиток реабілітаційних програм. Комплексний медико-педагогічний вплив стає результативним і дозволяє досягати позитивної динаміки навіть у разі складних синдромальних розладів, яким є і дизартрія.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бусова В. Рання комплексна реабілітація психомовних порушень у дітей з застосуванням низькочастотної імпульсної електростимуляції: Дис... канд. мед. наук: 14.00.33 / Український НДІ медичної реабілітації та курортології. - О., 2001. - 153арк. - Бібліогр.: арк.:113-146.
2. Кузнецова Я. Рабочая тетрадь логопеда и воспитателя коррекционных групп.- Ростов-на-Дону: «Феникс»,
3. Конопляст С. Развитие детей из врожденными незрелостями губи та піднебіння. Теорія і практика.- київ, 2008.-211с.
4. Поваляева М.. Справочник логопеда - Ростов-на-Дону: «Феникс», 2002. -- 448 с.
5. Поваляева М. .Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. Коллективная монография / Под общ. ред. М. А. Поваляевой. Серия "Учебники, учебные пособия". — Ростов-на-Дону: «Феникс», 2002. — 352 с.

УДК –37246:81233

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕРИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТА МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗПР

Глуценко І.І

Розглядається проблема формування словотворчих процесів у молодших школярів із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Проаналізовані та визначенні основні етапи корекційного навчання з розвитку словотворчих процесів у дітей зазначеної категорії.

Рассматривается проблема формирования словообразовательных процессов у младших школьников с задержкой психического развития (ЗПР). Проанализированы и определены основные этапы коррекционного обучения, по формированию словообразовательных процессов у детей данной категории.

In article the problem of development of morphological system of word-formation of primary school children with a delay of mental development is considered. The basic stages of logotherapy work of the development of word-formation processes of the certain category of children are offered.

Ключеві слова: корекційна робота, словотворчі процеси, затримка психічного розвитку, молодші школярі.

Ключевые слова: коррекционная работа, словообразовательные процессы, задержка психического развития, младшие школьники.

Key words: correction work (logotherapy), word-formation processes, delay of mental development, primary school children.

Одним із головних чинників поповнення словника дітей є засвоєння системи морфологічного словотворення. Результати аналізу спеціальної літератури й дані нашого дослідження вказують на суттєві ускладнення в засвоєнні й диференціації дериваційних значень у дітей із ЗПР, внаслідок чого становлення